

przedmiot : JEZYK POLSKI

klasa: 7

imię:

nazwisko:

data:

1. Wymień cechy gatunkowe fraszki.
2. Jakie środki stylistyczne (poetyckie) występują we fraszce J. Kochanowskiego pt. „Na lipę” (wymień przynajmniej cztery)? Podaj nazwę oraz przykład użycia ich w utworze.

Jan Kochanowski

NA LIPE

Gościu, siądź pod mym liściem, a odpoczni
sobie! Nie dójdzie cię tu słońce, przyrzekam ja
tobie, Choć się nawysszej wzbije, a proste
promienie Ściągną pod swoje drzewa rozstrzelane
cienie. Tu zawždy chłodne wiatry z pola
zawiewają,
Tu słowicy, tu szpacy wdzięcznie narzekają.
Z mego wonnego kwiatu pracowite pszczoły
Biorą miód, który potym szlachci pańskie stoły.
A ja swym cichym szeptem sprawić umiem snadnie,
Że człowiekowi łącno słodki sen przypadnie.
Jabłek wprawdzie nie rodzę, lecz mię pan tak
kładzie Jako szczep napłodniejszy w hesperyskim
sadzie.

3. Wyjaśnij, dlaczego fraszkę *Na dom w Czarnolesie* zaliczamy do liryki bezpośredniej.

NA DOM W CZARNOLESIE

Panie, to moja praca, a zdarzenie Twoje;
Raczyż błogostawieństwo dać do końca swoje!
Inszy niechaj pałace marmórowe mają
I szczerym złotogłowem ściany obijają,
Ja, Panie, niechaj mieszkam w tym gniaździe ojczystym,
A Ty mię zdrowiem opatrz i sumnieniem czystym,
Pożywieniem ućciwym, ludzką życzliwością,
Obyczajmi znośnymi, nieprzykrą starością.

4. Wyjaśnij, na czym polega motyw *theatrum mundi*, występujący we fraszce *O żywocie ludzkim*
J. Kochanowskiego.

O żywocie ludzkim

Fraszki to wszystko, cokolwiek myślemy,
Fraszki to wszystko, cokolwiek czyniemy;
Nie masz na świecie żadnej pewnej rzeczy,
Próżno tu człowiek ma co mieć na pieczy.
Zacność, uroda, moc, pieniądze, sława,
Wszystko to minie jako polna trawa;
Naśmiawszy się nam i naszym porządkom,
Wemkną nas w mieszek, jako czynią łątkom.

5. Wymień cechy gatunkowe pieśni.

.....

.....

.....

.....

6. Do kogo zwraca się osoba mówiąca w pieśni *Czego chcesz od nas, Panie J. Kochanowskiego*? W jaki sposób został przedstawiony adresat wypowiedzi?

Pieśń

Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?
Czego za dobrodziejstwa, którym nie masz
miary? Kościół Cię nie ogarnie, wszędy pełno
Ciebie: I w otchłaniach, i w morzu, na ziemi, na
niebie.
Złota też, wiem, nie pragniesz, bo to wszystko Twoje,
Cokolwiek na tym świecie człowiek mieni swoje.
Wdzięcznym Cię tedy sercem. Panie, wyznawamy,
Bo nad to przystojniejszej ofiary nie mamy.
Tyś Pan wszystkiego świata. Tyś niebo zbudował
I złotymi gwiazdami ślicznieś uhaftował.
Tyś fundament założył nieobeszłej ziemi
I przykryłeś jej nagość zioły rozlicznymi.
Za Twoim rozkazaniem w brzegach morze stoi
A zamierzonych granic przeskoczyć się boi.
Rzeki wód nieprzebranych wielką hojność mają,
Biały dzień a noc ciemna swoje czasy znają,
Tobie k woli rozliczne kwiatki Wiosna rodzi,
Tobie k woli w kłosianym wieńcu Lato chodzi,
Wino Jesień i jabłka rozmaite dawa,
Potym do gotowego gnuśna Zima wstawa.
Z Twej łaski nocna rosa na mdłe zioła padnie,
A zagorzałe zboża deszcz ożywia snadnie.
Z Twoich rąk wszelkie zwierzę patrzy swej żywności,
A Ty każdego żywisz z Twej szczodroblewości.
Bądź na wieki pochwalon, nieśmiertelny Panie!
Twoja łaska, Twa dobroć nigdy nie ustanie.
Chowaj nas, póki raczysz, na tej niskiej ziemi,
Jedno zawsze niech będziemy pod skrzydłami Twemi.

7. Wyjaśnij, jaki światopogląd został zaprezentowany w *Pieśni IX* Jana Kochanowskiego, rozpoczynającej się słowami *Nie porzucaj nadzieje, / Jakoć się kolwiek dzieje*.

Pieśń IX

Nie porzucaj nadzieje,
Jakoć się kolwiek dzieje:
Bo nie już słońce ostatnie zachodzi,
A po złej chwili piękny dzień przychodzi.

Patrzaj teraz na lasy,
Jako prze zimne czasy
Wszystkę swą krasę drzewa utraciły,
A śniegi pola wysoko przykryły.

Po chwili wiosna przyjdzie,
Ten śnieg z nienagła zéjdzie,
A ziemia, skoro słońce jej zagrzeje,
W rozliczne barwy znowu się odzieje.

Nic wiecznego na świecie:
Radość się z troską plecie,
A kiedy jedna weźmie moc nawiętszą,
W ten czas masz ujrzeć odmianę naprędszą.

Ale człowiek zhardzieje,
Gdy mu się dobrze dzieje,
Więc też kiedy go Fortuna omyli,
Wnet głowę zwiesi i powagę zmyli.

Lecz na szczęście wszelakie
Serce ma być jednakie,
Bo z nas Fortuna w żywe oczy szydzi:
To da, to weźmie, jako się jej widzi.

Ty nie miej za stracone,
Co może być wrócone:
Siła Bóg może wywrócić w godzinie;
A kto mu kolwiek ufa, nie zaginie.

8. Podkreśl nieosobowe formy czasownika.

czytano czytać zamyka zamknięto

9. Podkreśl czasowniki nieprzechodnie.

znaleźć iść jeść biec pojechać

10. Przekształć podane zdania w wypowiedzenia zawierające imiesłowy przymiotnikowe czynne. Nie lubię przebywać w towarzystwie ludzi, którzy palą.

_____.

Tantal, jest postacią, która występuje w mitologii greckiej.

_____.

11. Od podanych bezokoliczników utwórz imiesłowy przysłówkowe. iść - _____

zjeść - _____

powiedzieć - _____

mieć - _____

12. Wyjaśnij, na czym polega heroizacja postaci Emilii Plater w utworze „Śmierć Pułkownika” A. Mickiewicza.

Śmierć Pułkownika

W głuchej puszczy, przed chatką leśnika,
Rota strzelców stanęła zielona;
A u wrót stoi straż Pułkownika,
Tam w izdebce Pułkownik ich kona.
Z wiosek zbiegły się tłumy wieśniacze,
Wódz to był wielkiej mocy i sławy,
Kiedy po nim lud prosty tak płacze
I o zdrowie tak pyta ciekawy.

Kazał konia Pułkownik kulbaczyć,
Konia w każdej sławnego potrzebie;
Chce go jeszcze przed śmiercią obaczyć,
Kazał przywieść do izby - do siebie.
Kazał przynieść swój mundur strzelecki,
Swoją kordelas i pas, i ładunki;
Stary żołnierz - on chce jak Czarniecki.
Umierając, swe żegnać rynsztunki.

A gdy konia już z izby wywiedli,
Potem do niej wszedł ksiądz z Panem Bogiem;
I żołnierze od żalu pobledli.
A lud modlił się klęcząc przed progiem.
Nawet starzy Kościuszki żołnierze,

Tyle krwi swej i cudzej wylali, Łzy ni jednej –
a teraz płakali
I mówili z księżami pacierze.

Z rannym świtem dzwoniło w kaplicy;
Już przed chatą nie było żołnierza,
Bo już Moskal był w tej okolicy.
Przyszedł lud widzieć zwłoki rycerza,
Na pastuszym tapczanie on leży -
W ręku krzyż, w głowach siodło i burka,
A u boku kordelas, dwururka.

Lecz ten wódz, choć w żołnierskiej odzieży,
Jakie piękne dziewicze ma lica?
Jaką pierś? - Ach, to była dziewica,
To Litwinka, dziewica-bohater,
Wódz Powstańców - Emilija Plater!

13. Jak został przedstawiony Ordon w utworze „Reduta Ordona” A. Mickiewicza?
Dlaczego Ordon może być on uznany za „patrona szanów”?
14. Jakie nauki moralne płyną z II części „Dziadów” A. Mickiewicza? Która z nich jest – Twoim zdaniem – najważniejsza?
15. Na czym polega motyw winy i kary w dramacie J. Słowackiego pt. „Balladyna”?
16. Porównaj dwóch głównych bohaterów komedii A. Fredry pt. „Zemsta” -
Cześnika i Rejenta. Wymień podobieństwa i różnice.
17. Czym charakteryzuje się nowela jako gatunek literacki?
18. Czy Skawiński, bohater noweli H. Sienkiewicza, jest postacią tragiczną?
19. Wymień elementy kwalifikujące „Krzyżaków” H. Sienkiewicza jako powieść historyczną.

20. Odwołując się do treści wiersza Jerzego Lieberta „Uczę się ciebie, człowieku”, odpowiedz na pytanie: co to znaczy „uczyć się człowieka”? Na czym taka nauka polega, jak przebiega?

J. Liebert

Kolysanka jodłowa

[Uczę się ciebie, człowieku...]

Uczę się ciebie, człowieku.

Powoli się uczę, powoli.

Od tego uczenia trudnego

Raduje się serce i boli.

O świecie nadzieją zakwita,
Pod wieczór niczemu nie wierzy,
Czy wątpi, czy ufa — jednak —
Do ciebie człowieku należy.

Uczę się ciebie i uczę
I wciąż cię jeszcze nie umiem —
Ale twe ranne wesele,
Twą troskę wieczorną rozumiem.

21. Jaką postawę wobec przeciwności losu miał główny bohater opowiadania Ernesta Hemingwaya pt. „Stary człowiek i morze”? Sformułuj przesłanie, jakie odczytujesz z utworu Hemingwaya.

22. Odwołując się do wybranej powieści detektywistycznej, wskaż na cechy tego gatunku literackiego.

23. Określ rodzaj zdań złożonych, następnie narysuj ich wykresy.

Leżę i myślę o niebieskich migdałach.

Książka, którą dostałem na urodziny, jest bardzo ciekawa.

24. Co to jest wyraz podstawowy i pochodny? Wskaż wyrazy podstawowe, od których pochodzą wymienione wyrazy.

przeczytać - wyraz podstawowy: _____

fotelik – wyraz podstawowy: _____

domowy – wyraz podstawowy: _____

25. Utwórz po dwa wyrazy pochodne od każdego z podanych wyrazów. szkoła: _____;

córka: _____; _____

26. W podanych wyrazach wyodrębnij podstawę słowotwórczą i formant. ugotować – formant: _____

kawiarnia – formant: _____

nauczycielka: formant: _____

27. Wymień rodzaje literackie; wyjaśnij, czym się charakteryzują.

28. Wyjaśnij pojęcia: humanizm, antropocentryzm, racjonalizm, empiryzm, irracjonalizm, utylitaryzm, praca organiczna, praca u podstaw, emancypacja (kobiet).

29. Podaj zasady cytowania cudzych tekstów.

30. Określ różnice między wierszem białym a wierszem wolnym.

II Czytanie ze zrozumieniem

III. Dłuższa forma wypowiedzi.

Każda praca powinna zawierać minimum 200 słów.

1. „Jeden ogień, drugi woda” – napisz charakterystykę porównawczą Cześnika i Rejenta, bohaterów lektury „Zemsta” Aleksandra Fredro.
2. „Krzyżacy” Henryka Sienkiewicza to powieść historyczna – uzasadnij to twierdzenie minimum trzema argumentami. Pamiętaj o ich uzasadnieniu.
3. Ja, Kirkor, biorę sobie ciebie za żonę, ponieważ... - napisz charakterystykę wybranej siostry, bohaterki dramatu Juliusza Słowackiego „Balladyna”.
4. Napisz rozprawkę na temat „Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać” odwołując się do lektury „Stary człowiek i morze” oraz innego wybranego tekstu literackiego.
5. Czy losy Skawińskiego można uznać za odzwierciedlenie losu Polaków czasu zaborów – rozprawka.